

Minister Finansów i Gospodarki

Znak pisma: DMP-I.053.1.2025
Warszawa, 10 grudnia 2025 r.

Dotyczy: petycji nr: 1050/2025 w sprawie obowiązujących przepisów sanitarno-epidemiologicznych regulujących kwestie związane ze sprzątaniem po zwłokach ludzi i zwierząt.

ZAWIADOMIENIE O SPOSOBIE ZAŁATWIENIA PETYCJI

Minister Finansów i Gospodarki, działając na podstawie art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (tj. Dz.U. z 2018 r. poz. 870), zawiadamia o sposobie załatwienia, otrzymanej w dniu 9 października 2025 r., petycji w sprawie obowiązujących przepisów sanitarno-epidemiologicznych regulujących kwestie związane ze sprzątaniem zwłok ludzi i zwierząt w kontekście zwiększenia bezpieczeństwa sanitarno-epidemiologicznego oraz zdrowia publicznego, wskazując jak w uzasadnieniu.

UZASADNIENIE

W odpowiedzi na Pani petycję z dnia 24 września 2025 r. (data wpływu do MRiT 9 października 2025 r.), dotyczącą obowiązujących przepisów sanitarno-epidemiologicznych regulujących kwestie związane ze sprzątaniem zwłok ludzi i zwierząt w kontekście zwiększenia bezpieczeństwa sanitarno-epidemiologicznego oraz zdrowia publicznego, przedstawiam poniższe informacje.

Na wstępie uprzejmie informuję, że petycja była konsultowana z Ministerstwem Finansów, Ministerstwem Zdrowia oraz Głównym Inspektorem Weterynaryjnym, co pozwoliło na jej wszechstronną ocenę pod kątem obowiązujących regulacji prawnych. W wyniku tych konsultacji należy stwierdzić, że aspekty sanitarno-epidemiologiczne dotyczące sprzątania po zwłokach zostały w sposób wystarczający uregulowane w obowiązujących przepisach prawa, a obecne regulacje kompleksowo określają obowiązki zarówno służb państwowych, jak i samorządowych oraz innych podmiotów zobowiązanych do podejmowania działań w tym zakresie.

Kwestie dotyczące postępowania ze zwłokami osoby zmarłej w mieszkaniu zostały uregulowane w ustawie z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych. Zgodnie z art. 9 ust. 2 ww. ustawy:

„Najpóźniej po upływie 72 godzin od chwili zgonu zwłoki powinny być usunięte z mieszkania celem pochowania lub – w razie odroczenia terminu pochowania – złożone w domu przedpogrzebowym lub kościnicy do czasu pochowania.”

Natomiast art. 9 ust. 3 tej ustawy wskazuje, że:

„Zwłoki osób zmarłych na niektóre choroby zakaźne powinny być natychmiast po stwierdzeniu zgonu usunięte z mieszkania i pochowane na najbliższym cmentarzu w ciągu 24 godzin od chwili zgonu.”

Wyjątki od tych terminów mogą mieć miejsce jedynie po utrwaleniu zwłok za zezwoleniem właściwego miejscowo inspektora sanitarnego.

Jednocześnie należy wskazać, że postępowanie ze zwłokami, w tym z ciałem będącym w rozkładzie, oraz używanie produktów biobójczych, substancji chemicznych i ich mieszanin wiąże się niejednokrotnie z narażeniem na czynniki biologiczne, chemiczne (w tym o działaniu rakotwórczym, np. formaldehyd) oraz fizyczne. Do obowiązków pracodawcy, zgodnie z art. 94 pkt 4 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy, należy zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy oraz prowadzenie systematycznych szkoleń pracowników w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

Szczegółowe warunki ochrony pracowników przed zagrożeniami spowodowanymi przez ww. czynniki określają m.in.:

- rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 11 grudnia 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szkodliwych czynników biologicznych dla zdrowia w środowisku pracy oraz ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki,
- rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2024 r. w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym w środowisku pracy.

Zasady postępowania ze zwłokami ludzkimi oraz szczątkami szczegółowo określa również rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2001 r. w sprawie postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi, wydane na podstawie delegacji ustawowej z ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych.

Postępowanie ze zwłokami zwierzęcymi, w zależności od ich pochodzenia, regulują zarówno przepisy krajowe, jak i unijne.

W przypadku zwierząt lub ich szczątków powstałych w związku z zabiegami weterynaryjnymi oraz ubojem zastosowanie mają przepisy ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach. Natomiast zwierzęta padłe w innych okolicznościach podlegają przepisom:

- rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1069/2009 z dnia 21 października 2009 r. określającego przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi,
- oraz rozporządzenia Komisji (UE) nr 142/2011 z dnia 25 lutego 2011 r., które określają szczegółowe zasady wykonania ww. regulacji.

Przepisy te przewidują m.in. obowiązek przetworzenia ubocznych produktów zwierzęcych w drodze sterylizacji ciśnieniowej w zakładzie utylizacyjnym kategorii 1, a następnie poddania ich procesowi spalania lub współspalania.

Zgodnie z art. 22 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, obowiązek usunięcia zwłok padłego lub uśpionego zwierzęcia domowego spoczywa na jego właścicielu. Właściciele, posiadacze lub zarządcy nieruchomości są zobowiązani utrzymywać ją w należytym stanie higieniczno-sanitarnym, w szczególności usuwać padłe zwierzęta.

Na rynku działają również podmioty transportowe, zajmujące się odbiorem zwierząt od właścicieli i przekazywaniem ich do zakładów czasowo składujących lub utylizacyjnych. Z usług tych korzystają m.in. lecznice weterynaryjne.

Obowiązek sprzątnięcia drogi publicznej po wypadku lub kolizji, w tym w zakresie usuwania zwłok ludzi lub zwierząt, spoczywa co do zasady na zarządcy drogi, zgodnie z art. 20 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych.

Biorąc pod uwagę wszystkie wskazane wyżej przepisy i uregulowania, wskazuję, że obecnie obowiązujące prawo w sposób wystarczający określa zakres zadań służb państwowych i samorządowych w omawianym obszarze. W związku z tym, brak jest przesłanek do tworzenia dodatkowych podmiotów finansowanych z budżetu państwa, o których mowa w petycji.

Jednocześnie należy podkreślić, że Minister Finansów i Gospodarki, kierując się zasadą poszanowania swobody działalności gospodarczej, nie przewiduje

wprowadzania dodatkowych form ograniczania podejmowania działalności gospodarczej, w tym w zakresie usług związanych ze sprzątaniem zwłok ludzi i zwierząt. Reglamentacja mogłaby stanowić ograniczenie swobody wykonywania działalności gospodarczej, gwarantowanej przepisami prawa – Konstytucją RP oraz ustawą z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców. Zasada swobody działalności gospodarczej stanowi fundament gospodarki rynkowej i gwarantuje każdemu prawo do podejmowania, prowadzenia i zakończenia działalności gospodarczej na równych zasadach, pod warunkiem przestrzegania przepisów prawa. Wolność ta obejmuje możliwość wyboru rodzaju działalności, formy organizacyjno-prawnej przedsiębiorstwa oraz metod zarządzania. Obowiązujące regulacje pozostawiają przedsiębiorcom pełną swobodę podejmowania i wykonywania działalności w tym zakresie, przy jednoczesnym obowiązku przestrzegania wymogów sanitarnych, środowiskowych i BHP wynikających z ustaw szczegółowych.

Mając powyższe na uwadze, należy stwierdzić, że przedstawione w petycji postulaty nie znajdują podstaw do podjęcia działań legislacyjnych zmierzających do tworzenia dodatkowych instytucji czy nowych mechanizmów regulacyjnych.

POUCZENIE

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o petycjach sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

Z upoważnienia, z wyrazami szacunku

Wojciech Paluch

dyrektor

Departament Małych i Średnich
Przedsiębiorstw

/ kwalifikowany podpis elektroniczny /

w Ministerstwie Rozwoju i Technologii